خبر

وقتی که به‌جای سود فقط ضرر می‌دهیم

هنرمندان و فعالان و کارآفرینان صنایع دستی و هنرهای بومی سنتی، هرسال چشم‌شان به برگزاری نمایشگاه صنایع دستی در تهران است تا بلکه بتوانند از فرصت بزرگ پایتخت برای جذب مشتری و بازاریابی بهره ببرند و رکود بازار شهرستانی خود را جبران کنند. این تمایل و چشم انتظاری به‌ویژه امسال بیش از هر زمانی بود، چراکه شیوع کرونا و اعمال محدودیت‌های کسب و کاری باعث تعطیلی ، بیکاری و حتی ورشکستگی بسیاری از کارگاه‌های صنایع دستی شده است. ظاهرا این اتفاق خوب افتاده و از یک دو هفته پیش، نمایشگاه صنایع دستی هر ۱۰ روز برای یک استان در موزه فرش برگزار می‌شود. اما هنرمندان زیادی طی تماس با «جام جم» به جای ابراز خوشحالی از این فرصت، اظهار ناراحتی کرده و گفتند ما مترصد برگزاری نمایشگاه هستیم اما برگزاری نمایشگاه، آن‌هم بدون هیچ‌گونه تبلیغات و اطلاع‌رسانی چه دردی از هنرمندان دوا می‌کند و چه آورده‌ای برای آنها دارد، جز ضرر و زیان؟! زیرا با یک حساب سرانگشتی هزینه‌ای که هنرمندان بابت یک روز پذیرایی در هتل باید پرداخت کنند، چیزی حدود دو میلیون و ۵۰۰هزار تومان می‌شود و طی ۱۰روز باید حدود ۲۵میلیون تومان فقط برای اسکان و سه وعده صبحانه ، ناهار و شام بپردازند. گلایه این هنرمندان بیشتر از این است که هیچ مشورتی با متخصصان و پیشکسوتان این حوزه برای برگزاری ایام نمایشگاه و صرف هزینه‌های هنگفت بیت‌المال نمی‌شود که نتیجه‌اش هم خسارت هنرمندان شرکت کننده و هم هدررفت بیت‌المال است.

یادداشت

یک باران و هزاران خسارت تکراری

حوریه ملکی
گروه ایران

دوباره بارش‌های نابهنگام و بی‌وقت و دوباره خسارت‌های جانی و مالی و زندگی‌هایی که سال‌ها زمان می‌خواهد تا به روز اول بازگردد.

ایران به‌دلیل شرایط و موقعیت جغرافیایی همواره با بلایای طبیعی زیادی از جمله سیل و خشکسالی مواجه بوده است اما پس از وقوع حوادث، تنها مسأله‌ای که مطرح می‌شود، وعده جبران خسارات وارد شده است؛ درحالی‌که همه خسارات، به‌طور مثال تلفات انسانی و از بین رفتن برخی گونه‌های گیاهی و جانوری هرگز قابل جبران نیست.

چند روزی است که بارش‌های شدید موجب بروز سیلاب‌های زیادی در استان‌های مختلف کشورمان شده و تخریب منازل و مزارع و جان باختن تعدادی از هموطنان را به‌دنبال داشته است. اما حقیقت اینجاست که تشدید روند تخریب پوشش گیاهی جنگل‌ها و مراتع، معدن‌کاوی و سدسازی بی‌ضابطه، بحران‌های محیط زیستی منطقه‌ای و افزایش دما و تداوم خشکسالی‌ها موجب تغییر رژیم بارش‌ها و افزایش باران‌های سیل‌آسا شده است. با این تفاسیر باید مشکل اصلی را در درس نگرفتن از حوادث گذشته و مدیرانی جست‌وجو کنیم که تخصصی در کار ندارند.

سیل زمانی رخ می‌دهد که رودخانه‌ها و نهرها کشش حمل روان‌آب‌ها را نداشته باشد و آب از بستر طبیعی خود خارج شود. بر همین اساس توجه به بالادست حوضه آبریز ضروری است. احیای جنگل‌ها و مراتع و تقویت پوشش گیاهی در بالادست حوضه آبریز باعث نفوذ آب باران به اندام گیاه و از طریق ریشه گیاه به اعماق خاک می‌شود و دیگر آب باران به روان‌آب تبدیل نمی‌شود.

تا قبل از انقلاب، ۱۳ سد ساخته شده بود و حالا این رقم بالای ۶۵۰ سد است؛ یعنی هر دو سه هفته، یک سد احداث کرده‌ایم. به این دلیل که افراد متخصص و کاردان، مسئولیتی در ساخت این سدها نداشته‌اند، امروز با دیواره‌های خشکی روبه‌رو هستیم که نه این طرفش و نه آن طرفش آبی نیست. سدسازی‌ها باید اصولی پیش می‌رفت و توجه به بالادست و پایین‌دست سد، امری ضروری است؛ به‌طوری‌که اگر به اقدامات آبخیزداری و حفظ آب و خاک در بالادست سدها توجه نشود، رسوب و خاک به جای آب در پشت دیواره سدها جمع می‌شود و جمع‌آوری آب و رسوبات ناشی از فرسایش خاک در اراضی بالادست در مخزن سدها باعث تغییر رژیم طبیعی رودخانه در پایین‌دست می‌شود و آب زلال و پرانرژی خارج شده از سد نیز باعث بروز فرسایش رودخانه‌ای و تغییر بستر رودخانه می‌شود.

در ایران ۳۰۰ تا ۸۰۰ سال زمان می‌برد تا یک سانتی‌متر خاک تشکیل شود. یک سیلاب کافی است تا تمام خاک‌های حاصلخیز را با خود بشوید و از بین ببرد و زمانی‌که حاصلخیزی خاک از بین برود، گیاه نیز از مواد مغذی و مواد آلی خاک بی‌بهره می‌ماند.

علاوه بر فرسایش خاک و تخریب پوشش گیاهی، معدن‌کاوی بدون ضابطه نیز بلای جان طبیعت است. زمانی‌که فعالیت معدن‌ها بدون رعایت ضوابط و استانداردها صورت گیرد و «منابع قرضه» در محل رها شود، این مواد سست توسط باران و سیل به‌راحتی شسته می‌شود و قدرت تخریب سیل را افزایش می‌دهد.

گزارش

تغییر اقلیم یا سوءمدیریت؟

با این‌که سازمان هواشناسی به سازمان‌ها هشدار وقوع سیل را داده بود هیچ اقدامی دراین‌باره صورت نگرفت

سیداحمد هاشمی‌اشکا
گروه ایران

«مونسون» همچنان فعال است و ویران می‌کند و چیزی هم جلودارش نیست. مهم نیست ابرها در کدام استان ظاهر شوند؛ کرمان، مازندران، سیستان‌وبلوچستان یا هرمزگان و تهران. آنچه مهم است ابرها می‌بارند و سیلابی به‌راه‌می‌افتد و در غافلگیری همیشگی مسئولان و سازمان‌ها و نهادهای متولی، خسارات جانی و مالی فراوانی برجای می‌گذارند. با این‌که سازمان هواشناسی از ابتدای مردادماه رگبارهای همراه با بارش‌های شدید را برای استان‌های زیادی پیش‌بینی کرده و حتی از تداوم فعالیت سامانه بارشی مونسون تا اواخر ماه جاری خبر داده اما هنوز معلوم نیست هشدارها برای چه کسانی صادر می‌شود و کدام اقدامات برای جلوگیری یا کاهش خسارات ناشی از سیلاب‌ها در دستورکار قرار داشته و دارد.

هشدار قرمز سازمان هواشناسی برای سیستان‌وبلوچستان، کرمان، فارس، اصفهان، کهگیلویه‌وبویراحمد و خوزستان همچنان برقرار است.

در تهران، البرز، قزوین، قم، سمنان، هرمزگان، بوشهر، چهارمحال‌وبختیاری، یزد، مرکزی، خراسان‌شمالی، زنجان، گلستان، مازندران، گیلان، کردستان و لرستان هم هشدار نارنجی صادر شده است.

این هشدار به هموطنان به منزله این است که از نواحی حادثه‌خیز مانند حاشیه و بستر رودخانه‌ها و مسیل‌ها دوری و از صعود به ارتفاعات نیز خودداری کنند اما سؤال اینجاست که این هشدار به سازمان‌ها و نهادها و مسئولان متولی امر به چه معناست و علت راه‌افتادن آب در کوچه‌ها و خیابان‌ها و تخریب منازل و سدها و پل‌ها چه بوده و چرا تاکنون چاره‌ای برای جلوگیری از وقوع این حوادث تکراری اندیشیده نشده است؟

بارش‌های تابستانی تلخ و تکراری

از همان روزهای اول مردادماه بود که سازمان هواشناسی از بارش‌های سیل‌آسا در شش استان کشور خبر داد و در رابطه با خسارت به محصولات کشاورزی در ۱۰ استان هشدار سطح زرد صادر کرد اما با گذشت زمان این هشدارها استان‌های بیشتری را در برگرفت و با اعلام فعالیت سامانه بارشی مونسون معلوم شد روزهای سختی در پیش است.

این اولین بار نبود که ایران خود را برای بارش‌های تابستانی آماده می‌کرد و درسال‌های قبل هم استان‌های زیادی باران‌های شدید و به تبع آن سیل و حوادث و خسارات بدی را تجربه کرده بودند.

براساس تحلیل نقشه‌های هم‌دیدی و آینده‌نگری سازمان هواشناسی، رگبارهای پراکنده و رعدوبرق و وزش باد شدید برای بیشتر مناطق پیش‌بینی شده بود. رگبارهایی که برای بارش‌های سیل‌آسا و تخریب و ویرانی خود را آماده کرده بودند اما چنین تصور می‌شد که مسئولان از اتفاقات گذشته درس گرفته‌اند و حداقل تمهیدات لازم برای جلوگیری یا کاهش حوادث را در دستورکار دارند. کمتر کسی فکر می‌کرد که این رگبارها دوباره حامل داستان‌های مخرب و غم‌انگیزی باشد.

سیل ویرانگر در امامزاده داود در پنجم مرداد

مسئولیت این خسارت‌ها با کیست؟

چند روزی است که رگبارهای سیل‌آسا مناطق مختلف ایران را در برگرفته و بعد از هر بارشی مسئولان دوباره از واژه غافلگیری استفاده کرده و این بار مونسون بهانه‌شان است.

اوایل مردادماه وقتی رئیس مرکز ملی پایش، پیش‌بینی و مدیریت بحران مخاطرات جوی سازمان هواشناسی از تشدید فعالیت سامانه بارشی مونسون در جنوب کشور خبر داد، وقوع سیلاب‌های سهمگین در برخی مناطق کشور را هم پیش‌بینی کرده بود. در آن روز صادق ضیائیان گفت: «هشدارها و توصیه‌های لازم درخصوص وقوع سیلاب را به دستگاه‌ها و ارگان‌های دولتی داده‌ایم.» اما معلوم نشد این دستگاه‌ها و ارگان‌ها با شنیدن هشدارها چه کردند و کدام اقدامات را برای جلوگیری از وقوع سیل در دستورکار خود قرار دادند! درکم‌کاری مدیران همین بس که سال‌هاست سیل می‌آید و خسارت می‌زند و می‌رود اما هنوز حوزه‌های مستعد سیلاب آبریزها به سامانه‌های هشدار تجهیز نشده‌اند و ناکارآمدی ایستگاه‌های باران‌سنجی در آنها به چشم می‌خورد. متاسفانه وقوع چنین حوادثی را باید در بی‌کفایتی و سوءمدیریت و ناکارآمدی سازمان‌ها و نهادهایی جست‌وجو کرد که با پیشوند و پسوند «مدیریت بحران» مسئولیت جان و مال میلیون‌ها انسان را بر عهده گرفته‌اند و با دریافت بودجه‌های چندصدمیلیاردی اما همیشه غافلگیر می‌شوند.

مکث

تغییر اقلیم؛ بهانه همیشگی

تغییر اقلیم یکی از چالش‌هایی است که بشر در قرن۲۱ با آن مواجه است اما هر تغییر ناگهانی را نمی‌توان به تغییرات اقلیمی ارتباط داد. در همین رابطه اسماعیل کهرم، اقلیم‌شناس، اتفاقات و بارش‌های ایران را نشانه تغییر اقلیم ندانسته و به جام‌جم می‌گوید: اگر پدیده‌ای منظم و مرتب رخ دهد، می‌گوییم تغییر اقلیم است، ولی وقتی یکباره گرمای سوزان تبدیل به سیلاب می‌شود، این تغییر اقلیم نیست و کسانی که در طبیعت دستکاری کرده‌اند این موضوع را دستاویز قرار داده‌اند. به‌عنوان‌مثال وضعیت دریاچه ارومیه را ناشی از تغییر اقلیم می‌دانند درصورتی‌که ۷۰ کیلومتر آن طرف‌تر، در ترکیه دریاچه وان قرار دارد و ما اثری از خشکی دریاچه نمی‌بینیم.

برای خواندن گزارش کامل کیوآرکد روبه‌رو را اسکن کنید

یادداشت

ناتوان در ساختن و ناکام در نگه‌داشتن

دکتر حکمت ا... ملاصالحی
عضو هیأت امنای بنیاد ایران‌شناسی

طراحان، مهندسان، معماران، هنرمندان و صنعتگران روزگار صفویان از امکانات عظیم و بی‌سابقه علمی و فنی و انواع فناوری‌های پیچیده‌ای که طراحان و مهندسان و معماران و هنرمندان و متخصصان روزگار مدرن کنونی بهره‌مند هستند؛ مجهز و بهره‌مند نبودند، لیکن آنها با اتکا و به خدمت فراخواندن و به‌کار گرفتن امکانات زمانه خود، آثار تاریخی بی‌بدیلی از خود به‌جای نهادند که به‌رغم امکانات و دستاوردهای عظیم علمی و فنی که ما بر آن تکیه زده‌ایم نه تنها ناتوان از پدید آوردن چنان بناها و فضاها و بافت‌های بی‌نظیر و مانا هستیم که همچنان پای در گل داریم و ناتوان از صیانت و مرمت و بازسازی و ناکام و درمانده از بازآفرینی‌شان.

تصادفی نیست که هرجا و هرگاه دستمان به‌سوی مرمت یا بازسازی این یا آن اثر و بنای تاریخی گشوده شده، فضاحت به‌بار آورده‌ایم و رسوایی به‌پا کرده‌ایم؛ رسوایی‌های غم‌انگیز و پرهزینه و خسارت‌بار.

اینک پرسش این است که این همه ناتوانی و ناکامی و بی‌انگیزگی و فضاحت و رسوایی و فلاکت چرا؟! و تا کجا؟!

معضل رسوایی‌ها و فضاحت‌ها و ناتوانی‌ها و ناکامی‌ها و خسارت‌های پرهزینه و مدیران نامتخصص و فرهنگ ناشناس و بعضا سوداگر که گریبان و گلوی جامعه ما را می‌فشارند؛ محل تردید نیست اما همه کاسه‌کوزه‌ها را سر مدیریت نشکنیم که اگر چنین کنیم از عمق فاجعه و رسوایی غافل خواهیم ماند. این رسوایی‌ها و فضاحت‌ها سویه‌ها و لایه‌های نهان و ژرف‌تر نیز دارد که واکاوی و سنجشگری ژرف‌تر را می‌طلبد.

اتفاقا پیشگیری و چاره‌اندیشی هنگامی امکان‌پذیر می‌شود که سویه‌ها و لایه‌های ژرف‌تر و ریشه‌ای‌تر و بنیادی‌تر چنین رسوایی‌ها و فضاحت را بجوییم و بکاویم و بشناسیم.

باید توجه داشت که در پس هندسه، مهندسی و هنر و فناوری معماری هر روزگاری، هر فرهنگی، هر تمدنی، شانه به شانه نیازهای حیاتی و ضروری آن روزگار و آن جامعه و فرهنگ و تمدن، نحوه نگاهش به هستی، به جهان، به انسان و کشش و چشش زیباشناختی او از «چیزها» نیز هرچند نمادین، هرچند مثالی و خیالی قابل مشاهده است.

به‌طور مثال در پس طراحی، هندسه، مهندسی، فضاسازی و مباحث زیباپسندی و زیباشناختی گنبدهای فیروزه‌ای مساجد و کاخ عالی‌قاپو و بازار قیصریه و میدان پرشکوه نقش جهان اصفهان روزگار صفویان، هستی‌شناسی، کیهان‌شناسی، معرفت‌شناسی، انسان‌شناسی، نظام دانایی و در یک کلام حکمت، خرد، منطق، معرفت و معنویت و ذائقه زیباشناختی و میراث مشترک و تجربه‌های زیسته چندین هزاره تاریخ یک ملت استمرار دارد و مشاهده می‌شود.

اینک اما میان ما و آن کیهان‌شناسی‌های افلاکی و نظام‌های دانایی و ارزشی و حیات معنوی که از آبشخور سنت‌های دینی مشروب و سیراب می‌شدند و گنبدهای آسمانی فیروزه‌ای بنیاد می‌نهادند، فاصله و فراق بسیار افتاده است.

واقعیت این است ما دیگر زیر سقف آسمان تاریخ و مواریث مدنی و معنوی خود، آن‌گونه که انسان روزگار صفویان زندگی می‌کرد، نمی‌کنیم.

انسان غربی که همچنان در صف مقدم تحولات دوره جدید ایستاده است سه سده و نیم پیش از ما، از آن کیهان‌شناسی‌ها و نظام‌های دانایی و ارزشی سنتی فاصله گرفت و طرح عالم و آدمی نو را در تاریخ، فرهنگ، جامعه و جهان بشری ما در مقیاسی سیاره‌ای درانداخت. پیش از ما و زودتر از ما روی آوار سنت‌ها و باورها و نظام‌های فکری و ارزشی گذشته، موزه‌های عالم مدرن خود را بنیاد نهاد. قوانین سختگیرانه بسیاری را در صیانت از میراث تاریخی و فرهنگی گذشته طراحی و تدوین کرد.

انسان غربی نیک و عمیق دریافته بود که جهانی از کف رفته است و تنها آثارشان را زیر سقف موزه‌های عالم مدرن می‌توان پاس و نگاه داشت.

ما اما همچون بسیاری از جوامع روزگار خود در برزخی گرفتار آمده‌ایم که نه زیر آسمان ارزش‌های خود زندگی می‌کنیم، نه بر ارض تاریخ خود چونان انسان روزگار صفوی گام برمی‌گیریم و نه دانسته و توانسته‌ایم نسبتی واقعی با تحولات دنیای مدرن و ارزش‌های مدرنیته برقرار کنیم. همین است که نتیجه‌اش می‌شود مرمت عجیب و غریب و غیراصولی و تاسف‌برانگیز گنبد مسجد شاه اصفهان که صدای همه متخصصان و مرمتگران آثار فرهنگی، حتی شخص وزیر میراث فرهنگی را درآورده است.

نگاه

نقص مرمت گنبد مسجد امام(ره) قابل توجیه نیست

آش مرمت غیراصولی گنبد مسجد امام اصفهان آن‌قدر شور شده که حتی وزیر میراث فرهنگی هم نتوانست در واکنش به اعتراض مختصصان این حوزه سکوت کند و بی‌خیال از کنار این اتفاق عجیب بگذرد. همین شد که سیدعزتا... ضرغامی در حاشیه جلسه هیات دولت با اشاره به این‌که مرمت گنبد مسجد امام اصفهان از ۱۲سال قبل آغاز شده، گفت: پس از آن‌که داربست‌ها باز شد، اشکالاتی در نحوه مرمت مشاهده شد. به‌سرعت به پژوهشگاه میراث‌فرهنگی ماموریت دادم با همکاری معاونت میراث‌فرهنگی موضوع را بررسی کند. باید مشخص شود اشکال به کدام ناحیه برمی‌گردد و سپس متخلفان در طول این ۱۲سال مشخص شوند.

ضرغامی تاکید کرد: مقرر شده بر تمام طرح‌های مرمتی که حساسیت این‌چنینی دارند و کار مرمت آنها در طول سال‌های مختلف انجام می‌شود، نظارت همه جانبه‌ای صورت گیرد که مشکلاتی از این قبیل نداشته باشیم. هرچند برخی برای اتفاقی که افتاده توجیه دارند اما هیچ توجیهی قابل قبول نیست و دستور رسیدگی و برخورد جدی برای تکرار نشدن چنین مواردی را داده‌ام.

سودوکو ۴۱۶۳

۶	۹	۵	۴	۱	۸	۲	۷	۳
۴	۸	۲	۶	۳	۷	۱	۵	۹
۱	۳	۷	۲	۵	۹	۴	۸	۶
۷	۱	۶	۵	۸	۴	۳	۹	۲
۸	۵	۹	۳	۲	۶	۷	۴	۱
۳	۲	۴	۷	۹	۱	۸	۶	۵
۵	۷	۸	۱	۶	۳	۹	۲	۴
۲	۴	۱	۹	۷	۵	۶	۳	۸
۹	۶	۳	۸	۴	۲	۵	۱	۷

۶	۵	۸	۴	۳	۱	۷	۲	۹
۴	۷	۳	۹	۲	۶	۸	۱	۵
۱	۹	۲	۸	۷	۵	۴	۶	۳
۵	۲	۱	۷	۴	۸	۳	۹	۶
۳	۸	۶	۱	۵	۹	۲	۷	۴
۷	۴	۹	۲	۶	۳	۵	۸	۱
۸	۳	۵	۶	۹	۲	۱	۴	۷
۹	۱	۷	۳	۸	۴	۶	۵	۲
۲	۶	۴	۵	۱	۷	۹	۳	۸

سودوکو ۴۱۶۴

		۱	۸		۲	۹		
	۶			۵			۸	
۵		۸			۷	۱		۴
۳		۴					۹	
	۱					۴		
۶						۷		۱
۹		۳	۲			۵		۶
	۵			۴			۹	
		۶	۷		۵	۴		

		۳	۱		۷	۲		
	۵			۲			۱	
۹		۱			۵	۷		۸
۲		۶						۴
	۴						۹	
۵						۳		۶
۲		۴	۹			۶		۷
	۶			۱			۳	
		۲	۷		۳	۴		

		۵	۹		۶	۳		
	۶			۸			۲	
۴		۸			۳	۶		۷
۷		۱						۲
	۵						۳	
۸						۱		۹
۵		۳	۶			۲		۸
	۴			۵			۹	
		۹	۴		۷	۶		

برای حل جدول اعداد باید در هر مربع کوچک‌تر ۳ در ۳ هیچ عدد تکراری وجود نداشته باشد.
همچنین هیچ عددی در یك سطر یا ستون مربع بزرگ ۹ در ۹ تکرار نشده باشد.